

Sygn. akt IV U 1049/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 6 lutego 2019 r.

Sąd Okręgowy w Rzeszowie IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Anna Guniewska
Protokolant:	st. sekr. sądowy Stanisława Bosek

po rozpoznaniu w dniu 6 lutego 2019 r.

sprawy K. Z.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R.

o podleganie ubezpieczeniom społecznym

na skutek odwołania K. Z.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R.

z dnia 1 czerwca 2018 r. nr (...)

I. oddala odwołanie

II. zasądza od K. Z. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. kwotę 180,00 zł. (sto osiemdziesiąt 00/100 zł.) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego

Sygn. akt IV U 1049/18

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 6 lutego 2019 r.

Decyzją z dnia 1 czerwca 2018 r. znak: (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R., powołując się na treść przepisów ustawy z 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych oraz art. 16 ust. 4 w zw. z art. 6 pkt 1b rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 987/2009 z dnia 16 września 2009r. dotyczącego wykonania rozporządzenia (WE) nr 883/2004 (Dz. Urz. UE nr L.09.284/1 z 30.10.2009 r. ze zm.) stwierdził, iż K. Z. od 1 lipca 2014 r. do 31 marca 2015 r. podlega obowiązkowym ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą.

W uzasadnieniu decyzji organ rentowy wskazał, że w Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej w/ w figuruje jako przedsiębiorca z datą rozpoczęcia wykonywania działalności od 1 września 2007 r. Zgłosił zawieszenie wykonywania działalności od 1 kwietnia 2012 r. a następnie wznowienie jej wykonywania od 14 maja 2012r.

Wpis zawiera adnotację, że działalność jest prowadzona w formie spółki cywilnej. Z tytułu prowadzenia działalności w/w zgłosił się do ubezpieczeń społecznych i zdrowotnego w okresie od 1 października 2007 r. do 31 marca 2012 r. i od 14 maja 2012 r. do 31 grudnia 2012 r. oraz od 1 kwietnia 2015 r. Na dokumencie zgłoszenia wyrejestrowania od 1 marca 2013 r. wnioskodawca wskazał jako przyczynę wyrejestrowania - „inna przyczyna wyrejestrowania” .

Na okres od 1 stycznia 2013 r. do 30 czerwca 2014 r. ZUS w dniu 12 stycznia 2018 r. wydał decyzję stwierdzającą, że we wskazanym okresie wnioskodawca podlega obowiązkowo ubezpieczeniom jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą. Decyzja jest nieprawomocna.

Organ dodał jeszcze, że po rozpatrzeniu wniosku K. Z. ZUS ustalił dla niego ustawodawstwo słowackie w związku z jednoczesnym zatrudnieniem na terytorium S. i wykonywaniem działalności gospodarczej w Polsce, na okres od 1 lipca 2014 r. do 30 czerwca 2015 r. Wobec jednak rozbieżności opinii pomiędzy ZUS a słowacką instytucją zabezpieczenia społecznego w odniesieniu do określenia mającego wobec wnioskodawcy zastosowanie ustawodawstwa ustalono, że tymczasowo w/w podlega ustawodawstwu polskiemu, z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej.

K. Z. w złożonym odwołaniu zakwestionował prawidłowość stanowiska ZUS i wnosił o zmianę decyzji. Zarzucił naruszenie art. 11 ust. 1 i art. 13 ust. 3 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) Nr 883/2004 z 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego przez ich niezastosowanie i uznanie, że istnieją podstawy do objęcia go ustawodawstwem polskim w spornym okresie. Zarzucił również naruszenie art. 58 § 1 i 2 kc przez wykreowanie stanu faktycznego niezgodnego z ustawą i objęcie go ubezpieczeniem społecznym w dwóch państwach w tym samym okresie oraz naruszenie pkt 4 decyzji nr A1 z 12 czerwca 2009 r. w sprawie ustanowienia procedury dialogu i koncyliacji w zakresie ważności dokumentów, określania ustawodawstwa właściwego oraz udzielania świadczeń na mocy rozporządzenia nr 883/2004 przez jego niezastosowanie i brak zawieszenia postępowania w sprawie z uwagi na brak prawomocnego zakończenia postępowania na terenie S. o wyłączeniu go z ubezpieczeń społecznych, a także naruszenie art. 6 ust. 1b rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 987/2009 z dnia 16 września 2009r. dotyczącego wykonania rozporządzenia (WE) nr 883/2004 przez nieuzasadnione zastosowanie.

Podkreślał, że s. pracodawca w związku z wykonywaną przez w/w na jego rzecz pracą na podstawie umowy o pracę, zgłosił go do ubezpieczeń na terenie S.i za sporny okres odprowadził składki ubezpieczeniowe. Na dzień wydania decyzji przez ZUS w spornym okresie podlegał ustawodawstwu s. albowiem brak jest prawomocnego rozstrzygnięcia, które ze strony słowackiej wyłączałoby go z ubezpieczenia społecznego na terenie S.. Dodał jeszcze, że nie zgłaszał się w spornym okresie do ubezpieczenia w Polsce gdyż przez cały czas był przekonany, że podlega wówczas ustawodawstwu słowackiemu.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. w odpowiedzi na złożone odwołanie wnosił o jego oddalenie i zasądzenie na swą rzecz kosztów zastępstwa procesowego. Podtrzymując stanowisko wyrażone w zaskarżonej decyzji stwierdził, że jest ono prawidłowe i znajduje uzasadnienie w obowiązujących przepisach prawa. Zaznaczył też, że z uwagi na istniejące rozbieżności dotyczące ustalenia właściwego ustawodawstwa dla wnioskodawcy, zgodnie z art. 6 pkt 1 b rozporządzenia wykonawczego ustalono, że wnioskodawca podlega tymczasowo ustawodawstwu państwa członkowskiego miejsca zamieszkania czyli polskiemu ustawodawstwu. Podkreślał, że do dnia wydania decyzji wnioskodawca nie przedstawił zaświadczenia A1 wydanego przez s. instytucję zabezpieczenia społecznego. Mając na uwadze uprzednie ZUS wydał zaskarżoną decyzję.

Sąd ustalił i zważył, co następuje:

K. Z. od 1 września 2007 r. prowadzi działalność gospodarczą pod nazwą K. Z. w R.. W Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej widnieje informacja, iż status działalności gospodarczej jest aktywny. Działalność była zawieszona od 1 kwietnia 2012 r. a następnie wznowiono jej wykonywanie od 14 maja 2012r.

W posiadanej przez ZUS bazie danych K. Z. figuruje jako płatnik składek oraz jako osoba ubezpieczona zgłoszona do obowiązkowego ubezpieczenia zdrowotnego w okresie od 1 września 2007 r. do 30 września 2007 r. – z tytułu umowy zlecenia, oraz do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych i zdrowotnego z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej w okresie od 1 października 2007 r. do 31 marca 2012 r. i od 14 maja 2012 r. do 31 grudnia 2012 r. oraz od 1 kwietnia 2015 r. Na okres od 1 stycznia 2013 r. do 30 czerwca 2014 r. ZUS w dniu 12 stycznia 2018 r. wydał decyzję stwierdzającą, że we wskazanym okresie wnioskodawca podlega obowiązkowo ubezpieczeniom jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą. Decyzja jest nieprawomocna.

Po rozpatrzeniu wniosku K. Z. o ustalenie dla niego właściwego w zakresie zabezpieczenia społecznego ustawodawstwa w związku z równoczesnym wykonywaniem na terenie Polski działalności gospodarczej i na terenie S. zatrudnienia na podstawie umowy o pracę u pracodawcy (...) D. K., ZUS pismem z dnia 25 lutego 2015 r. ustalił dla w/w jako właściwe ustawodawstwo s. na okres od 1 lipca 2014 r. do 30 czerwca 2015 r. Pouczył jednocześnie, że ustalenie takie ma charakter tymczasowy i opiera się na złożonych przez wnioskodawcę dokumentach oraz, że może zostać unieważnione jeżeli nastąpią zmiany w aktywności zawodowej wnioskodawcy lub instytucja właściwa będzie miała istotne zastrzeżenia co do określonego przez ZUS ustawodawstwa właściwego.

Instytucja s. - S. P. centrala w B. 25 maja 2015 r. zawiadomiła ZUS, że nie może przyjąć tak ustalonego dla wnioskodawcy ustawodawstwa i zwróciła się o ponowną analizę sprawy. ZUS podtrzymał swoje dotychczasowe stanowisko w sprawie ustalenia słowackiego ustawodawstwa jako właściwego dla K. Z..

S. instytucja zabezpieczenia społecznego poinformowała wówczas, że rozpoczęła pierwszą fazę dialogu i postępowania wyjaśniającego zgodnie z decyzją Komisji Administracyjnej ds. Koordynacji Systemów Zabezpieczenia Społecznego nr A1 a 12 czerwca 2009 r. w sprawie ustanowienia procedury dialogu i koncyliacji w zakresie ważności dokumentów, określania ustawodawstwa właściwego oraz udzielania świadczeń na mocy rozporządzenia nr 883/2004, w sprawie zastosowania wobec K. Z.s.legislatywy w okresie od 1 lipca 2014 r. do 30 czerwca 2015 r. i zwróciła się o ponowną analizę sprawy.

Pismem z dnia 24 października 2016 r. ZUS przekazał do słowackiej instytucji ostateczne stanowisko, że wobec w/w w okresie od 1 lipca 2014 r. do 31 marca 2015 r. (zgodnie z treścią świadectwa pracy) ma zastosowanie ustawodawstwo s.. S. instytucja zabezpieczenia społecznego poinformowała w dniu 22 stycznia 2018 r. że w sprawie będzie przeprowadzony drugi etap procedury dialogu.

Wobec rozbieżności opinii pomiędzy ZUS a s. instytucją zabezpieczenia społecznego w odniesieniu do określenia mającego wobec wnioskodawcy zastosowanie ustawodawstwa ustalono, że tymczasowo w/w podlega ustawodawstwu polskiemu, z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej – w dniu 1 czerwca 2018 r. ZUS wydał zaskarżoną w sprawie decyzję.

O wszczęciu postępowania wyjaśniającego w przedmiocie ustalenia okresu podlegania przez wnioskodawcę ubezpieczeniom społecznym z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej, zawiadomiono K. Z. pismem z dnia 3 kwietnia 2018 r., a o zakończeniu postępowania – pismem z 26 kwietnia 2018 r. W/w nie odniósł się do jego przedmiotu.

Powyższych ustaleń Sąd dokonał w oparciu o dowody z dokumentów zawarte w aktach organu rentowego, których treść i forma pozostawały bez zastrzeżeń. Organ rentowy nie zgłaszał dalszych wniosków dowodowych i nie zachodziły podstawy do dalszego prowadzenia postępowania dowodowego z urzędu. Wnioskodawca nie stanął się na rozprawę mimo prawidłowego wezwania. Nie przedstawił też dokumentu – zaświadczenia na formularzu A1 stwierdzającego podleganie ubezpieczeniom społecznym na terenie S..

W okolicznościach niniejszej sprawy z uwagi na podnoszenie przez wnioskodawcę K. Z. faktu prowadzenia działalności gospodarczej na terytorium Polski i pozostawania w formalnym stosunku pracy z pracodawcą słowackim w spornym czasokresie, rozważenia wymaga zastosowanie w sprawie przepisów wspólnotowej koordynacji systemów

zabezpieczenia społecznego – rozporządzenie z Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) Nr 883/2004 z 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz. Urz. UE Nr L.04.166/1) a także rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) Nr 987/2009 z 16 września 2009 r. dotyczące wykonania rozporządzenia (WE) Nr 883/2004 (Dz. Urz. UE Nr L.09.284/1), które powinny być stosowane łącznie.

Koordynacja systemów zabezpieczenia społecznego należy do kluczowych kwestii związanych z realizacją swobody przemieszczania się w Unii Europejskiej oraz podejmowania aktywności zawodowej. Polska status państwa członkowskiego Unii Europejskiej uzyskała z dniem 1 maja 2004 r. a zatem przepisy rozporządzeń dotyczących koordynacji krajowych systemów zabezpieczenia społecznego stosuje bezpośrednio. Już w preambule rozporządzenia Rady (EWG) nr 1408/71 wyraźnie zostało stwierdzone, że pracownicy najemni i osoby prowadzące działalność na własny rachunek przemieszczające się we wspólnocie powinny być objęte systemem zabezpieczenia społecznego tylko jednego państwa członkowskiego w celu uniknięcia zbiegu właściwych ustawodawstw i wynikających z tego komplikacji. Dlatego też obowiązująca w tej materii zasada stosowania ustawodawstwa jednego państwa członkowskiego polega na podporządkowaniu ustawodawstwu tylko jednego państwa czyli stosowanie jego postanowień tak jakby zainteresowany realizował swą aktywność zawodową w całości na terytorium tego państwa.

Wnioskodawca domaga się ustalenia wobec niego ustawodawstwa właściwego w związku z działalnością zawodową wykonywaną w dwóch państwach członkowskich Unii Europejskiej - w Polsce i S.. Powyższe reguluje art. 13 rozporządzenia 883/2004 a w szczególności jego ust. 3 stanowiący, że osoba, która normalnie wykonuje pracę najemną i pracę na własny rachunek w różnych Państwach Członkowskich podlega ustawodawstwu Państwa Członkowskiego, w którym wykonuje swą pracę najemną (...). Tak jak wskazano wcześniej osoby te traktowane są, do celów stosowania ustawodawstwa określonego zgodnie z tymi przepisami, tak jak gdyby wykonywały każdy swoją pracę najemną lub pracę na własny rachunek i jakby uzyskiwały cały swój dochód w zainteresowanym Państwie Członkowskim - art. 13 ust. 5.

W tym miejscu wyjaśnienia wymagają pewne definicje określeń wspólnotowych. Praca najemna oznacza formę zatrudnienia. Cechą charakterystyczną stosunku pracy jest to, że przez pewien okres jedna osoba wykonuje świadczenia na rzecz innej osoby pod jej kierownictwem, w zamian za co otrzymuje wynagrodzenie (por. wyroki: z dnia 3 lipca 1986 r. w sprawie 66/85, L. B., a także z dnia 11 września 2008 r. w sprawie C-228/07, P.). Natomiast pod pojęciem ustawodawstwa należy rozumieć, w odniesieniu do każdego państwa członkowskiego, przepisy ustawowe, wykonawcze i inne oraz obowiązujące środki wykonawcze odnoszące się do działań systemu zabezpieczenia społecznego, przepisy danego państwa członkowskiego, które tworzą system zabezpieczenia społecznego o charakterze prawa powszechnie obowiązującego w danym państwie. Treść tak określonej normy nie budzi wątpliwości. Status ubezpieczeniowy ustala się według miejsca wykonywania pracy najemnej. Procedura dotycząca stosowania art. 13 czyli poinformowanie przez osobę instytucji wyznaczonej przez właściwą władzę państwa członkowskiego, w którym ma miejsce zamieszkania, o wykonywaniu pracy w dwóch państwach, wymaga zastosowania procedury przestrzegającej właściwości i kompetencji instytucji ubezpieczeń społecznych przewidzianej w art. 16 rozporządzenia wykonawczego nr 987/2009.

Procedura ta przewiduje mianowicie, że po uzyskaniu informacji o wykonywaniu przez daną osobę pracy w dwóch lub więcej państwach członkowskich, wyznaczona instytucja państwa członkowskiego miejsca zamieszkania niezwłocznie ustala ustawodawstwo mające zastosowanie do zainteresowanego, uwzględniając art. 13 rozporządzenia podstawowego oraz art. 14 rozporządzenia wykonawczego. Takie wstępne określenie mającego zastosowanie ustawodawstwa ma charakter tymczasowy i o swoim tymczasowym określeniu instytucja ta informuje wyznaczone instytucje każdego państwa członkowskiego, w którym wykonywana jest praca (ust. 2). Tymczasowe określenie mającego zastosowanie ustawodawstwa, przewidziane w ust. 2, staje się ostateczne w terminie dwóch miesięcy od momentu poinformowania o nim instytucji wyznaczonych przez właściwe władze zainteresowanych państw członkowskich, zgodnie z ust. 2, o ile ustawodawstwo nie zostało już ostatecznie określone na podstawie ust. 4, lub przynajmniej jedna z zainteresowanych instytucji informuje instytucję wyznaczoną przez właściwą władzę państwa członkowskiego miejsca zamieszkania przed upływem tego dwumiesięcznego terminu o niemożności zaakceptowania określenia mającego zastosowanie ustawodawstwa lub o swojej odmiennej opinii w tej kwestii

(ust. 3). W przypadku gdy z uwagi na brak pewności co do określenia mającego zastosowanie ustawodawstwa niezbędne jest nawiązanie kontaktów przez instytucje lub władze dwóch lub więcej państw członkowskich, na wniosek jednej lub więcej instytucji wyznaczonych przez właściwe władze zainteresowanych państw członkowskich lub na wniosek samych właściwych władz ustawodawstwo mające zastosowanie do zainteresowanego jest określone na mocy wspólnego porozumienia, z uwzględnieniem art. 13 rozporządzenia podstawowego i odpowiednich przepisów art. 14 rozporządzenia wykonawczego (ust. 4). W przypadku rozbieżności opinii między zainteresowanymi instytucjami lub właściwymi władzami podmioty te starają się dojść do porozumienia, zastosowanie ma art. 6 rozporządzenia wykonawczego (ust. 4). Instytucja właściwa państwa członkowskiego, którego ustawodawstwo zostało tymczasowo lub ostatecznie określone jako mające zastosowanie, niezwłocznie informuje o tym zainteresowanego (ust. 5).

Jak wynika z ustaleń faktycznych, procedowanie (...) Oddział w R. w tym zakresie było prawidłowe. Należy zauważyć, iż przepisy Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 987/2009 r. z dnia 16 września 2009 r. dotyczącego wykonywania rozporządzenia (WE) nr 883/2004 w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego) – w rozdziale II art. 2,3 i 4 – obligują wręcz instytucje ubezpieczeniowe państw członkowskich do ścisłego współdziałania przy stosowaniu jego postanowień, także i w sytuacji ustalania właściwego ustawodawstwa. Takie współdziałanie w niniejszej sprawie miało miejsce.

Stosownie zaś do art. 6 ust. 1 b rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) Nr 987/2009 z 16 września 2009 r. dotyczącego wykonania rozporządzenia (WE) Nr 883/2004 – o ile rozporządzenie wykonawcze nie stanowi inaczej to, w przypadku rozbieżności opinii pomiędzy instytucjami dwóch lub więcej państw członkowskich w odniesieniu do określenia mającego zastosowanie ustawodawstwa, zainteresowany podlega tymczasowo ustawodawstwu państwa członkowskiego miejsca zamieszkania, jeżeli zainteresowany wykonuje pracę najemną lub pracę na własny rachunek w dwóch lub więcej państwach członkowskich i wykonuje część swej pracy lub prac w państwie członkowskim miejsca zamieszkania.

Nie budzi wątpliwości, że Zakład Ubezpieczeń Społecznych w sytuacji rozbieżności stanowisk w przedmiocie ustawodawstwa właściwego dla K. Z. w okresie od 1 lipca 2014 r. do 31 marca 2015 r. ze s. instytucją zabezpieczenia społecznego oraz posiadając informacje z (...), z której wynika, że w/w prowadzi w Polsce pozarolniczą działalność gospodarczą zasadnie uznał, że K. Z., podlega z tego tytułu obowiązkowym ubezpieczeniom. Podleganie ubezpieczeniom społecznym w przypadku osób prowadzących pozarolniczą działalność gospodarczą jest obowiązkowe, o czym stanowi art. 6 ust. 1 pkt 5 i art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U z 2017 r. poz. 1778). Uzna, że realizowanym w spornym czasokresie tytułem ubezpieczenia przez wnioskodawcę była prowadzona działalność gospodarcza w Polsce. Odmiennie stanowisko prowadziłoby do sytuacji, w której wnioskodawca mimo posiadania niespornego tytułu do objęcia ubezpieczeniem społecznym – tj. prowadzenia działalności gospodarczej na terenie Polski, tym ubezpieczeniem nie byłby objęty.

Mając na uwadze poczynione w sprawie ustalenia oraz ich prawną ocenę uznać należy, że (...) Oddział w R. wydał prawidłową decyzję. Dlatego wobec bezpodstawności odwołania, Sąd na podstawie art. 477¹⁴ § 1 kpc orzekł o jego oddaleniu.

Orzeczenie o kosztach uzasadnia treść art. 98 kpc i zasada odpowiedzialności za wynik procesu oraz § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 265).